

Tuberkulos- vårdhygieniska aspekter

Innehåll

Tuberkulos- vårdhygieniska aspekter	1
Syfte och omfattning	2
Bakgrund	2
Roller och ansvar	2
Smittsamhet	2
Placering och hygienrutiner	2
Gravida	4
Skyddsutrustning	4
Ställtid	4
Transporter	4
Ambulanstransporter	4
Transport inom sjukhus	5
Daglig städning och slutstädning	5
Besökare	5
Dokumenthistorik	6
Referenser	6

Syfte och omfattning

Dokumentet beskriver vårdrutiner och åtgärder som syftar till att hindra smittspridning av smittsam lungtuberkulos i vård och omsorg. Dokumentet gäller för Region Uppsalas vårdförvaltningar, privata vårdgivare samt kommunal vård och omsorg. Vårdtagare används som gemensamt begrepp för patienter och brukare. Dokumentet gäller både barn och vuxna.

Bakgrund

Tuberkulos är en av de mest spridda infektionssjukdomarna i världen och orsakas av orsakas av bakterierna inom *Mycobacterium tuberculosis* komplexet.

För mer information se [Sjukdomsinformation om tuberkulos \(TB\) — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsoemyndigheten.se\)](#).

[Tuberkulos - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#).

Roller och ansvar

Tuberkulos är anmälningspliktigt och smittspårningspliktigt enligt Smittskyddslagen. Vid fall av misstänkt eller konstaterad smittsam lungtuberkulos kontaktas alltid konsult, bakjour eller TB-ansvarig läkare inom VO infektionssjukdomar för diskussion om lämplig vård, placering av vårdtagare och smittspårning. Infektionsmottagningen har i uppdrag att leda och ansvara för smittspårningen inom all vård och omsorg i Uppsala län samt i samhället.

Kontakta även vårdhygien via telefon helgfria vardagar klockan 08.00-16.00.

Telefonnummer: 018-611 39 02.

Se även rutiner för personal som exponerats för smittsam lungtuberkulos i [Smittskydd – personalinfektioner Region Uppsala.se \(pdf\)](#).

Smittsamhet

Smittsamheten varierar med mängden tuberkelbakterier i upphostningar. För att smittöverföring ska ske krävs vanligtvis nära och långvarig kontakt med en smittsam person, men det kan i vissa fall ske även vid kortvarig kontakt. Inkubationstiden varierar därför från några veckor upp till många årtionden.

Placering och hygienrutiner

Vårdtagare med misstänkt eller konstaterad smittsam lungtuberkulos omhändertas enligt dessa rutiner så länge smittsamhet föreligger.

För aktuella godkända isoleringsrum för luftburen smitta på Akademiska sjukhuset, se [Isoleringsrum godkända för luftburen smitta, Akademiska sjukhuset \(pdf\)](#).

Lasarettet i Enköping saknar isoleringsrum för luftburen smitta.

Vårdtagare med misstänkt eller bekräftad lungtuberkulos ska enbart vistas i godkända isoleringsrum för luftburen smitta.

Vid besök på mottagningar och i annan öppenvård:

- Bedömning av smittsamhet ska i första hand ske utomhus om isoleringsrum för luftburen smitta inte finns tillgängligt. Behandlande läkare ansvarar för bedömning samt dokumentation av smittsamheten.
- Vårdtagare med symtom på smittsam lungtuberkulos i verksamheter där isoleringsrum för luftburen smitta saknas ska hänvisas till infektionskliniken eller barnakuten efter telefonkontakt med berörd enhet.
- Vårdtagaren bedöms och vårdas i isoleringsrum för luftburen smitta med direktingång utifrån så länge smittsamhet föreligger. Smittsamhet avgörs av behandlande läkare.
- Vårdtagaren vårdas med utökade hygienrutiner, se [Placering av patient samt ordinarie och utökade hygienrutiner – vårdhygieniska aspekter \(pdf\)](#).

Vid inläggande vård på sjukhus:

- Bedömning av smittsamhet ska i första hand ske utomhus om isoleringsrum för luftburen smitta inte finns tillgängligt. Behandlande läkare ansvarar för att göra och dokumentera bedömningen av smittsamheten.
- Vårdtagaren vårdas i isoleringsrum för luftburen smitta med direktingång utifrån så länge smittsamhet föreligger, i första hand på infektionsavdelningen. Smittsamhet avgörs av behandlande läkare.
- Vid låg misstanke om smittsamhet kan vårdtagare vårdas på enkelrum med stängd dörr och eget hygienutrymme, inom det verksamhetsområde där vårdtagaren får bästa vård tills mikrobiologiska svar erhållits.
- Vårdtagaren vårdas med utökade hygienrutiner, se [Placering av patient samt ordinarie och utökade hygienrutiner – vårdhygieniska aspekter \(pdf\)](#).

Om patienten behöver intensivvård ska placering och transport till intensivvårdsavdelningen planeras noggrant.

Vid kommunal vård och omsorg:

- Medicinsk bedömning om smittsamhet sker av ansvarig läkare. Om vidare utredning behövs kontaktas infektionskliniken eller barnakuten.
- Vårdtagaren vårdas i enkelrum med stängd dörr samt eget hygienutrymme.
- Vårdtagaren vårdas med utökade hygienrutiner, se [Placering av patient samt ordinarie och utökade hygienrutiner – vårdhygieniska aspekter \(pdf\)](#).

Gravida

För varje gravid kvinna ska arbetsgivaren göra en individuell riskbedömning, se [Arbetsmiljöverket Gravida och ammande arbetstagare, Arbetsmiljöverket.se \(pdf\)](#). Gravid personal ska inte vårda vårdtagare med misstänkt eller konstaterad smittsam lungtuberkulos.

Skyddsutrustning

Personal ska vid vård av vårdtagare med misstänkt eller konstaterad smittsam lungtuberkulos samt under ställtiden använda andningsskydd FFP3. Visir ska användas vid risk för stänk mot ansiktet.

Andningsskydd med övertäckt ventil ska användas på operation. Vid omfattande såromläggning eller kirurgiska ingrepp med spolning som medför risk för aerosolbildning skall andningsskydd och visir användas.

Se också [Andningsskydd – vårdhygieniska råd för användning, Region Uppsala.se \(pdf\)](#).

Ställtid

Med ställtid menas antal minuter som luften i rummet ska räknas som smittsam efter att vårdtagaren lämnat rummet. Under denna tid gäller skyddsutrustning och rutiner som vid luftburen smitta för alla som vistas i rummet.

För rum på, mottagningar och i annan öppenvård samt sjukhus, som inte är avsedda för isolering av luftburen smitta är ställtiden 2 timmar. För rum inom kommunal vård är ställtiden 24 timmar. Rummet ska stå stängt och oanvänt under dessa tider.

För aktuell ställtid på godkänt isoleringsrum för luftburen smitta, se [Isoleringsrum godkända för luftburen smitta, Akademiska sjukhuset \(pdf\)](#).

Transporter

Ambulanstransporter

Luckan mellan förarhytt och vårdtagarutrymme ska vara stängd.

Vårdtagare med misstänkt eller verifierat smittsam lungtuberkulos ska under ambulansfärden uppmanas att hosta i engångsnäsdukar som sedan slängs i medhavd plastpåse som försluts. Påminn om vikten av god handhygien. Ett munskydd till vårdtagaren kan övervägas vid svårigheter att använda engångsnäsduk.

Ambulansen ska, efter användning, stå oanvänd i 2 timmar och rengörs och desinfekteras innan den kan användas på nytt.

Transport inom sjukhus

Informera mottagande enhet om risk för luftburen smitta i god tid innan vårdtagaren transporteras.

Transport av vårdtagare med misstänkt eller konstaterad smittsam lungtuberkulos utförs av vårdpersonal. På grund av låg risk för exponering under transport behöver vårdpersonal i normalfallet inte använda andningsskydd.

Vårdtagare med misstänkt eller verifierat smittsam lungtuberkulos ska vid transport inom sjukhuset uppmanas att hosta i engångsnäsdukar som sedan slängs i medhavd plastpåse som försluts. Påminn om vikten av god handhygien. Ett munskydd till vårdtagaren kan övervägas vid svårigheter att använda engångsnäsduk.

Undersökningar, till exempel röntgen, och behandlingar ska i första hand ske i vårdrummet. Om detta inte är möjligt ska transportväg planeras noggrant. Välj kortast möjliga transportväg där så få personer som möjligt vistas, om möjlig utomhus.

Undersökningsrummet ska stå oanvänt under ställtiden. Finns ingen ställtid ska rummet stå oanvänt i 2 timmar. Rengöring och desinfektion görs innan de kan användas på nytt.

Vid transport av misstänkt eller konstaterad resistent lungtuberkulos:

- Ska andningsskydd användas.
- Ska kortast möjliga transportväg väljas där så få personer som möjligt vistas, om möjlig utomhus.
- Om hiss behövs, kontakta driften som kan reservera hiss för transporten av vårdtagare och hålla den stängd under undersökning samt ställtid 2 timmar.
- Kontakta vårdhygien.

Daglig städning och slutstädning

Daglig städning och slutstädning görs enligt särskilda städrutiner nivå 1 i [Städning och desinfektion av ytor – vårdhygieniska aspekter, Region Uppsala.se \(pdf\)](#).

Vid slutstädning ska sängkläder bäddas ur, därefter börjar ställtiden. Rummet ska stå oanvänt under ställtiden. För mer information se [Ställtid](#).

Besökare

Avråds så länge smittsamhet föreligger.

Begränsa antalet besökare till vårdtagarens egen familj. Barn under 5 år och vuxna med nedsatt infektionsförsvar bör på grund av ökad mottaglighet inte besöka vårdtagaren så länge smittsamhet föreligger. Besökare ska bära andningsskydd (FFP3) så länge vårdtagaren är smittsam. Undantag är vuxna med normalt infektionsförsvar som före inläggning delat bostad med vårdtagaren.

Besökare bör informeras om en god handhygien och ska inte vistas i gemensamma utrymmen på vårdenheten.

Besök till vårdtagare med multiresistent lungtuberkulos skall minimeras och beslutas av behandlande läkare.

Dokumenthistorik

Författare:

Okänd författare. Vårdhygien, lung- och allergimottagningen.

Datum:

2018-06-28 Jakob Sparby. Revidering. Jakob Sparby. Revidering.

2019-09-17 Jakob Sparby. Revidering.

2022-03-17 Oskar Sjögren. Isoleringsrum med specialventilation och luftsluss byts ut till isoleringsrum för luftburen smitta. Hänvisning till vissa specifika rum är borttagna.

2022-09-02 Pip Engkvist. anpassning till Regionövergripande vård och omsorg.
Borttagande av att sängkläder är smittförande. Ändrat patient till vårdtagare.

2023-06-19 Emma Leijonqvist. Tillgänglighetsanpassat dokument.

2023-06-29 Pip Engkvist och Emma Leijonqvist. Tillgänglighetsanpassat dokument

2024-01-22 Pip Engkvist. Uppdaterat städ- och hygienrutiner.

2024-04-09 Karin Karlsson. Komplettering och hänvisning till nya dokument; placering av vårdtagare, aktuella isoleringsrum för luftburen smitta samt städning och desinfektion. Tillgänglighetsanpassning.

2024-10-15 Karin Karlsson, Anna Gustafsson. Redigerat och förtydligat kapitlet Transport inom sjukhus.

2025-03-17 Karin Karlsson. Uppdaterat trasig länk.

Referenser

[Tuberkulos - Vårdprogram från SILF - Infektion.net.](#)

[Tuberkulos läkarinfo 220411 \(slf.se\).](#)

[Tuberkulos Patientinfo 220411 \(slf.se\).](#)

[Sjukdomsinformation om tuberkulos \(TB\) — Folkhälsomyndigheten. \(folkhalsomyndigheten.se\).](#)